

prof. RNDr. Peter Chrastina, PhD.
Katedra historických vied a stredoeurópskych štúdií
Filozofická fakulta
Univerzita sv. Cyrila a Metoda
Námestie J. Herdu 2, 917 01 Trnava, SK
tel.: +421 33 5565 221; 949 333 880
e-mail: peter.chrastina@ucm.sk

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: *Babylon armád 1. Boje medzi Ipeľom a Hronom, zima 1944 – 1945*
Babylon armád 2. Boje medzi Hronom a Váhom, február – apríl 1945

Autor: PhDr. Pavol Šteiner, PhD.

Oponent: prof. RNDr. Peter Chrastina, PhD.

PhDr. P. Šteiner, PhD. predložil na habilitačné konanie dve tematicky navzájom prepojené monografie. Habilitant v nich spracoval udalosti na JZ Slovensku počas II. svetovej vojny s dôrazom na operačný priestor 7. gardovej armády. Použitie doteraz nepublikovaných prameňov z internetového portálu *pamyat-naroda.ru* Ústredného archívu obrany Ruskej federácie a ich komparácia s ostatnými informačnými zdrojmi mu umožnila spracovať zaujímavý pohľad na „Babylon armád“ v skúmanom území na prelome rokov 1944 a 1945.

1. Náročnosť spracovania riešenej problematiky

Spracovanie témy si vyžiadalo zodpovedajúce teoretické, metodické i praktické poznatky o súčasných prístupoch k štúdiu problematiky, ktorá bola doteraz spracovaná iba prehľadovo. Téma odráža súčasné trendy komplexného historického výskumu problematiky s presahmi do vojenskej geografie, muzeológie (a reenactment-u). Oceňujem snahu autora o nezaujatý, korektný pohľad na dejiny bojov v priestore sovietskej 7. gardovej armády medzi riekami Ipeľ a Váh v sledovanom období (XII. 1944 až IV. 1945). Zaujímavý je i pohľad na postoje a osudy civilného obyvateľstva v oblastiach meniacej sa frontovej línie, príp. v jej zázemí. PhDr. P. Šteiner, PhD. sa nevyhol ani často zahmlievaným aspektom každej vojny – zločinom bojujúcich strán konfliktu. Tieto i ostatné udalosti stále pripomínajú miesta, pamiatky (i hroby...).

Odborná úroveň posudzovaného diela (resp. oboch diel) je adekvátne. Okrem vlastných prác P. Šteiner využil potenciál štúdií domácich a zahraničných autorov. V kontexte skúmanej témy má význam použitie časti naratívnych prameňov z prostredia Červenej armády. Ide o výpisy zo „*Žurnalov bojovych dejstvij*“, ktoré sú v texte konfrontované s nemeckými situačnými správami (spracoval ich maďarský bádateľ N. Számvéber).

Z novších prác, ktoré boli vydané v zahraničí sa prístupom k riešenej problematike približujú napr. práce D. F. LOZU (2005): *Tankist na „inomarke.“, Povedili Germaniju, razbili Japoniu.* Moskva : EKSMO alebo N. SZÁMVÉBERA (2013): *Days of battle. Armoured operations north of the river Danube.* Birmingham : Helion&Company.

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Úroveň spracovania habilitačnej práce zodpovedá požiadavkám na daný typ prác. Heuristika informačnej databázy a jej interpretácia v textovej i grafickej forme (obrázky, mapy) sú korektné. Hodnotené dielo (diela) totiž vyšlo tlačou vo vydavateľstve Magnet Press Slovakia (oponent bol jedným z posudzovateľov rukopisu).

Kladne hodnotím snahu habilitanta o zmapovanie vývoja bojových operácií v danom časopriestore. Ide napr. o syntézu aktivít sovietskych a nemeckých jednotiek v oblasti tzv. hronského predmostia a jeho likvidáciu operáciou Wehrmachtu *Südwind*, či prípravy a začiatok Bratislavsko-brnianskej operácie Červenej armády koncom marca 1945.

3. Prínos a úroveň výsledkov práce

Prínosom je práca ako celok. Autor pri štúdiu a interpretácii problematiky vychádzal z doteraz málo spracovaným prameňom – výpismi „*Žurnalov bojovych dejstvij*“, ktoré doplnili situačné správy nemeckej armády a ďalšie zdroje (napr. literatúra sekundárneho charakteru, výsledky terénneho výskumu vybraných bojísk). Tieto aspekty habilitačnej práce sú z môjho pohľadu zásadné, pretože výskum a spracovanie témy boli realizované na základe interdisciplinarít (z pohľadu histórie, muzeológie, archeológie a vojenskej geografie), čo v prostredí slovenskej historiografie predstavuje inovatívny krok.

Celkovo možno prínos (-y) habilitačnej práce zhrnúť do nasledovných bodov:

- korektné spracovanie doteraz neznámych, resp. málo známych aspektov bojov z konca II. svetovej vojny na JZ Slovensku z pohľadu naratívnych sovietskych prameňov;
- adekvátne úroveň historického prístupu k problematike s použitím pôvodných a doteraz na Slovensku nespracovaných archívnych podkladov;
- adresná historická syntéza skúmanej témy.

PhDr. P. Šteiner, PhD. zároveň načrtol ďalšie perspektívy výskumu problematiky (metodický kontext). Pozitívne vnímam jeho záujem o presah výsledkov práce do spoločenskej praxe (manažment kultúry – záchrana a ochrana hmotného kultúrneho dedičstva) a jej význam pre edukáciu regionálnych dejín, príp. kultúrneho cestovného ruchu podporou aktivít reenactment-u.

4. Posúdenie formálnej stránky práce (jazyk, štýl, štruktúra)

Formálna stránka habilitačnej práce, z hľadiska jazyka, štýlu a štruktúry je adekvátne. Monografie totiž vyšli tlačou po zakomponovaní pripomienok posudzovateľov.

5. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie vedecko-pedagogického titulu docent

PhDr. P. Šteiner, PhD. v habilitačnej práci predstavil výsledky svojho vedecko-výskumného programu, ktorý transformuje do pedagogickej praxe v rámci FF UKF v Nitre. Kreatívnu formou prezentoval integrovaný výskum moderných dejín. Medzi prínosy posudzovanej práce patrí tiež interpretácia výsledkov bádania prostredníctvom tematických máp a (nepriamo) tiež popularizačné aktivity habilitanta.

Vyjadrujem presvedčenie, že rad úloh a metodický postup aplikovaný pri výskume vojenských operácií Červenej armády na JZ Slovensku počas II. svetovej vojny, sú evolučné a v rámci ďalších odborných diskusií si ich bude ďalej precizovať.

**Navrhujem prijať prácu na habilitačné konanie a po jej úspešnej obhajobe udeliť
menovanému vedecko-pedagogickú hodnosť docent v študijnom odbore 2. 1. 7 história.**

v Trnave 12. 6. 2019

P. Chrastina

prof. RNDr. Peter Chrastina, PhD.